

calibrite

colorchecker CLASSIC

FA-043-39

Antologia de Nadal

Tria i pròleg de
TOMÀS DE LA SELVA

Edicions **JOAN MERLI**
1923

R. 45488

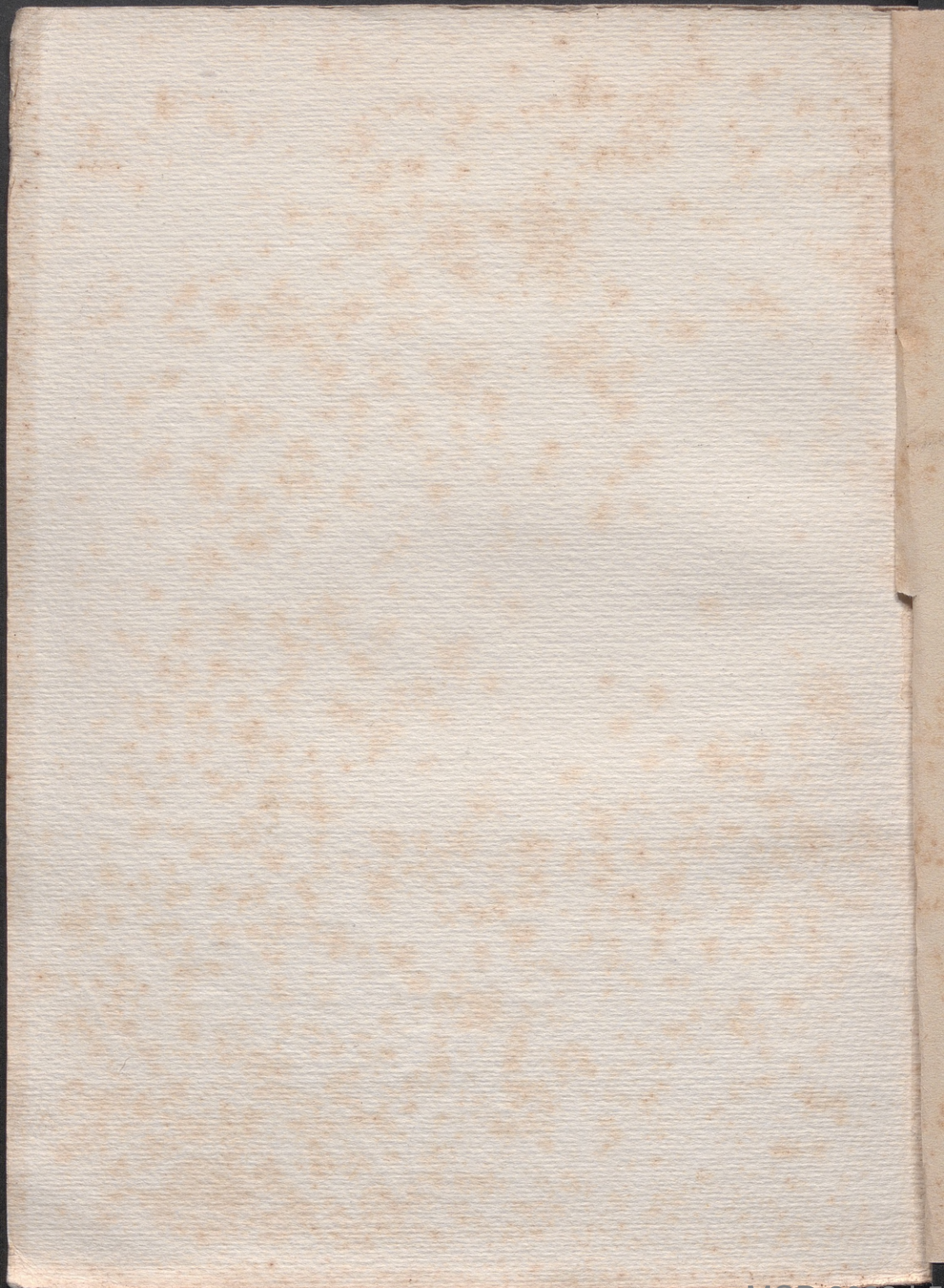
100% cotton

ANTOLOGIA DE NADAL

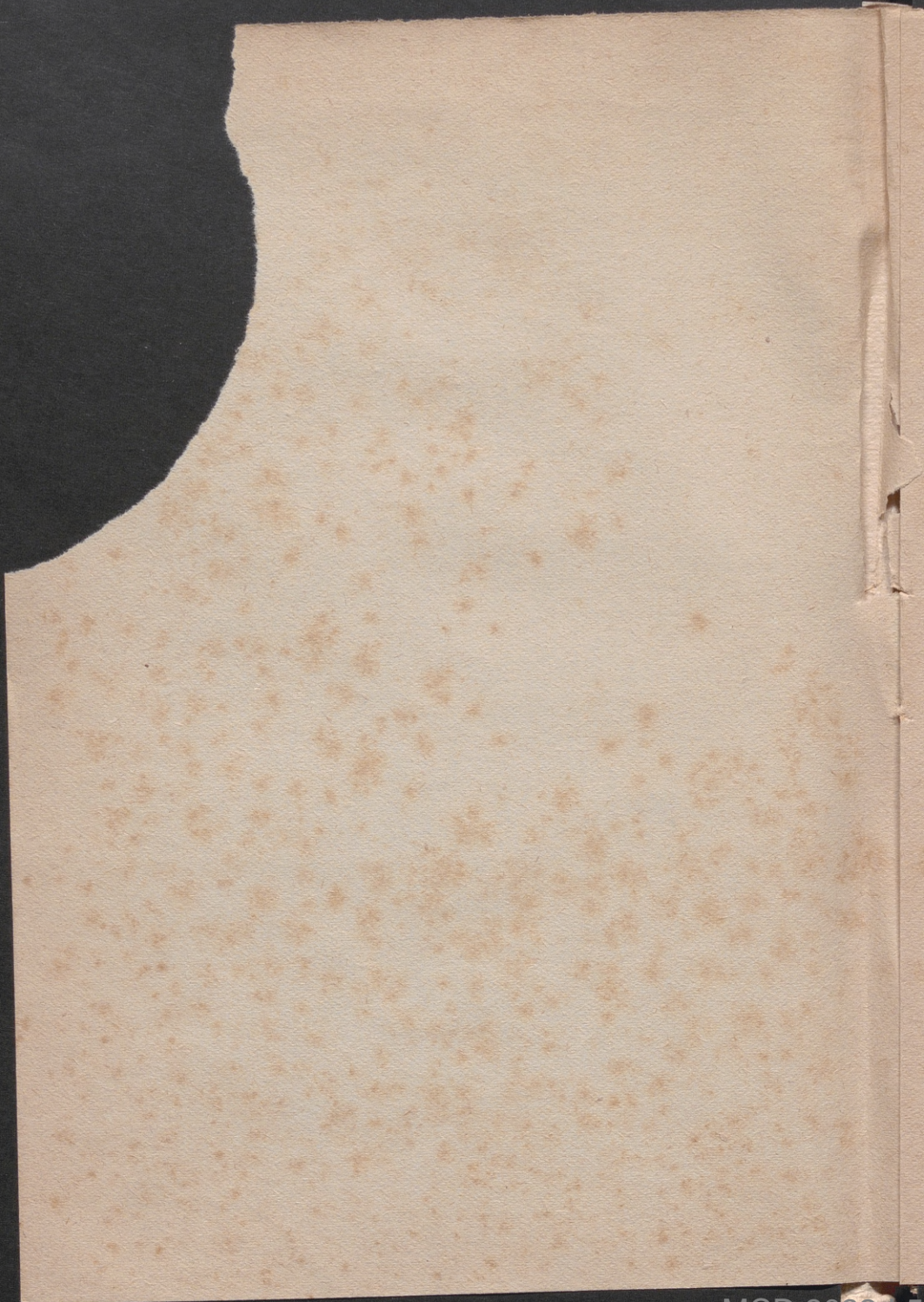

ANTOLOGIA DE NADAL

2 PESSETES

Antologia de Nadal

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO

FA-C43-39

Antologia de Nadal

Tria i pròleg de

TOMÀS DE LA SELVA

Edicions JOAN MERLI
1923

R. 45488

MCD 2022-L5

Pròleg

El gloriós Beat Ramon Lull, en les seves «Hores de Nostra Dona Santa Maria», digué, en considerar el joiós misteri de la Nativitat de la Verge, una paraula essencial: «meravella».

... quant consir lo gran plaer
que la Verge hac sens doler
en enfantar home e Deu,
me meravell sobre'l seny meu.

Aquesta meravella que el místic medieval expressa en els seus versos teològics, ha estat el motiu central de tota la literatura nadalenca.

El cançoner del nostre poble guarda encara, intactes i vives, les interpretacions del Nadal. Meravellós misteri! L'infant nat en l'establia miserable, capgira en un moment el món.

L'univers, que gemegava sota la puixança del dimoni, ha vist encendre's un Far resplendent. D'ençà que l'Infant somriguè, tots hem après el deure d'estimar-nos els uns als altres. L'Infant és Déu mateix i el poble l'honora amb una imatgeria devota on lluen el sol i les estrelles.

La poesia popular, aplicant-se al misteri del Nadal, ha provat de descriure'n la meravella. Llegiu les nostres cançons tradicionals. Recordeu-les. Sembla que tot, en elles, sigui aclarit amb una llum inefable. I canten, amb quina joia, el miracle. La nit és dia, «el mes de maig ha florit—sense ésser encara», la humanitat ha estat guanyada a Déu.

Es admirable de veure com la nostra poesia popular, no s'atura, després de cantar el miracle. Es recrea en la profunditat del prodigi. El prodigi és l'enterniment dels cors, amansits a l'entorn de l'Establia. L'home es torna bo, l'esparver sol·lícit, el llop no mossega. La joia, la bondat de la nit de Nadal, viuen acolorint un espectacle animat, en el «Cant dels Ocells», sobre tot. La tendresa de la cançó s'encomana, i us afegirieu al cor emocionat que fan, amb llur cant dalerós i efusiu l'àliga imperial, el passarell, la garça, el gaig, la griva, i tots els ocells del món que canten la nit de Nadal amb una veu tan humana.

El cançoner popular ha arribat, en les seves flors

nadalenques, a la més pura tendresa. Cap cançó de breçol no ha superat encara la humana tremolor que palpita en «El Noi de la Mare». Gairebé totes les cançons de Nadal, les més assenyalades, semblen fetes per breçar un Infant molt bell i molt ros, un Infant que és, alhora, rosa i estrella. El poble ha sentit el misteri de Nadal d'una manera elemental, vivísim, i ha breçat la carn rosada de l'Infant Jesús amb el gest senzill de l'homenatge del rabadà i el bou.

En les pàgines d'aquesta "Antologia" posem, al costat de les tosques creacions populars, algunes de les poesies nadalenques que ha produït la nostra renaixença. Potser farà goig de veure aplegades la imatgeria del poble i la forma de l'artífex. Una mateixa sensació de meravella les uneix. A través dels segles, la cançó tradicional, anònima, i la d'ara, s'enlluernen, joïoses, davant l'Establia. I el cant, pur davant el greu misteri cristià, sembla que plori d'alegria

TOMAS DE LA SELVA

El Cançoner del Poble

Regina sagrada...

*Regina sagrada
E mare de Deu
Esta matinada
Infantat haveu.*

Vós Verge Maria
Haveu infantat
Qui salvar devia
La cristiandat
O santificada
Quant be merexeu
Esta matinada
Infantat haveu.

Vós sou lo gran temple
De la Deitat
E de tots exemple

E humilitat
 Vós sou exelsada
 Per lo que valeu.
 Esta matinada
 Infantat haveu

Vós sou speransa
 De nostra salut
 Remey e latansa
 Del món ja caygut
 Vós sou ben amada
 Perquí morir deu
 Esta matinada
 Infantat haveu.

Mes llu vostra cara
 Que no fa lo sol
 Ni la lluna clara
 La llur vos tol
 Verge sou estada
 E tostemp sereu
 Esta matinada
 Infantat haveu

No es tal creatura
 Ni ja més serà
 Ni retrau natura
 De que vós és ja
 Doncella dotada
 Mes clara ques veu
 Esta matinada
 Infantat haveu.

(Cançoner de Riudellots, s. XVI)

Mare de Déu, tot lo món alegrau...

Mare de Déu tot lo mún alegrau
Ab lo fill que aportau.

Verge humil pura com flor de llir
Del sol lluent vostro cors vey cobrir
Sots vostros peus la lluna us vey tenir
Ab lo Fill que aportau.

Per lo peccat que'l pare Adam comès
Al fort Satanas era tothom sotmès
Mes ara cert serà hom deffès
Ab lo Fill que aportau.

Digna d'hoor de Déu molt amada
Dels peccadors siau advocada
Que agen goig dins vostra possada
Ab lo Fill que aportau.

Vos sou Verge e font de pietat
qui en lo món l'haveu per nós portat.
Tot temps pregau que'ns hage pietat
lo dolç Fill que aportau.

Per los peccadors pregau vostre fill car
Que'ns guart de mal e no pugam errar
Mes per tot temps a vós volem lloar
Ab lo Fill que aportau.

En aquest jorn que's diu de Nadal
nos gordau tots de peccat e de mal,
perquè hajam lo regne eternal
ab lo Fill que aportau.

Prech e soplich Verge digna de honor
que tots hagam de Vós tanta favor
que en grat nos metats e amor
ab lo Fill que aportau.

(Cançoner de Riudellots, s. XV)

Cap a Betlem caminem

Pastors, tots anem
amb gran reverència
a adorar Jesús
rei de cel i terra.

*Caminem
caminem que es fa vespre
cap a Betlem*

No voldria pas
que tinguessim guerres,
puix tots som iguals:
no hi haja mà dreta

A Jesús que és nat,
mirem-lo com plora;
la Mare li diu:
—No ploreu tothora.

Pastors si hi anau
a la vall d'Andorra,
direu a la gent
que és nada una rosa.

Un clavell hermós,
cosa molt donosa,
puix Jesús és nat
d'una gran Senyora,

que és Reina del Cel,
també Emperadora.
Veni, pastorets,
veniu, que ja és hora.

*Caminem
caminem que es fa vespre
cap a Bellem*

La Mare de Déu

La Mare de Déu
quan era xiqueta,
anava a costura
a aprendre de lletra
amb son coixinet
i la cistelleta.
En el cistellet
du quatre pometes
i amb el coixinet
en feia punteta.
Coixí n'era d'or,
les puntes de seda.

Ella n'ensenyava
a dues santetes:
a Santa Susanna
i a Santa Pauleta.
Estant retirada
en una cambreta.
l'àngel n'hi va entrar
per la finestreta.
—Déu vos guard, Maria
de gràcia sou plena.

La nit de Nadal
concebireu verge.
En tindreu un noi
mateix que una estrella
Serà vostre fill,
serà fill de Verge.
Per nom es dirà,
per nom s'anomena
Jesús, salvador
de cel i de terra.

Sant Josep i la Mare de Déu

Sant Josep i la Mare de Déu
feren companyia bona,
partirem de Nazaret,
Nazaret a la bona hora.

*Don dorondon,
la Mare canta
i el Fillet dorm.*

No en troben posada enlloc
de tant que la gent n'és pobre,
si no és un barraconet
tot ple de joncs i de boga.

*Don dorondon
la Mare canta
i el Fillet dorm.*

Sant Josep va a cercar foc
a la ciutat i no en troba;
quan Sant Josep fou tornat,
deslliurada fou l'Esposa.

*Don dorondon,
la Mare canta
i el Fillet dorm.*

Ja le'n troba conversant,
 conversant amb dues dones:
 l'una n'era Santa Agnès,
 l'altra n'era Santa Rosa.

*Don dorondon.
 la Mare canta
 i el Fillet dorm.*

Josep se'n posa a ballar
 amb gipó i la calça closa;
 la Mare de Déu li diu:
 —Vós, Josep, heu tornat jove.

*Don dorondon.
 la Mare canta
 i el Fillet dorm.*

—Maria, teniu raó;
 vostre Fillet m'enamora;
 resplendent n'és com un sol
 i fragant com una rosa.

*Don dorondon.
 la Mare canta
 i el Fillet dorm.*

Resplendent n'és com un sol
 i és brillant com una aurora.
 És petit i és aixerit
 i pels pecadors ja plora.

*Don dorondon.
 la Mare canta
 i el Fillet dorm.*

Les dotze van tocant...

Les dotze van tocant,
ja és nat el Rei Infant,
fill de Maria.

El Cel és estrellat,
el món és tot glaçat,
neva i venteja.

La Verge, i el Fillet
n'estan tots morts de fred
i el vell tremola.

Josep, a poc a poc,
encén allà un gran foc
i els àngels canten.

El desembre congelat

El desembre congelat,
confús es retira.

Abril, de flors coronat,
tot el món admira.

Quan en un jardí d'amor
neix una divina flor
d'una rosa bella,
fecunda i poncella.

El primer pare causà
la nit tenebrosa
que a tot el món ofuscà
la vista penosa;
mes, en una mitja nit,
ve lo sol que n'és eixit
d'una bella aurora
que el cel enamora.

El mes de maig ha florit,
sens ésser encara,
un lliri blanc i polit
de fragància rara,
que per tot el món se sent,
de Llevant fins a Ponent,
tota sa dolçura
i olor, amb ventura.

El Cant dels Ocells

Al veure despuntar
 el major lluminar
 en la nit més ditxosa
 els ocellets cantant
 a festejar-lo van
 amb sa veu melindrosa.

L'àliga imperial
 pels aires va volant,
 cantant amb melodia,
 dient:— Jesús és nat
 per treure'ns de pecat
 i dar-nos l'alegria.

Respont-li lo pardal:
 —Esta nit és Nadal,
 és nit de gran contento. —
 El verdum i el llué
 diuen, cantant també:
 —Oh, que alegria sentol

Cantava el passarell:
 —Oh, que hermós i que bell
 és l'Infant de Maria!—
 I lo alegre tort:
 —Vençuda n'és la mor
 ja neix la Vida mia.

Cantava el rossinyol:
 —Hermós és com un sol,
 brillant com una estrella—
 La cotxa i lo bitxac
 festegen el manyac
 i sa Mare donzella.

La garsa, griva i gaig,
 diuen:—Ja ve lo maig.—
 Respon la cadenera:
 —Tot arbre reverdeix,
 tota planta floreix
 com si fos primavera.

Nit de vetlla

Esta nit és nit de vetlla,
ha nascut d'una donzella:
la miren i fa sol,
ha nascut d'una donzella
la Kyrie eleison.

Ha nascut d'una donzella
un Infant com una estrella.

Els pastors le'n van a veure
al coll porten una ovella.

I en el braç una cistella
plena de fruita novella.

No són pomes ni són peres,
són avellanes i ametlles.

Per donar a la partera
perquè sigui més lletera.

Els Pastorets

Allà dalt de la muntanya
un àngel als pastors diu:
—Ola, ola! Eixiu, eixiu!
Lantarara, rarararara,
Ola, ola! Eixiu, eixiu!
que Jesús és nat i és viu

Si un pastor li porta ovelles
l'altre li porta cabrits,
l'altre li porta confits.
Lantarara rarararara,
l'altre li porta confits,
que és cosa de nois petits.

Allà sota una penya

Allà sota una penya
n'és nat un Jesuset,
pobret, pobret,
que n'és fill d'una Verge
i està mig mort de fred,
pobret, pobret,
i està mig mort de fred.

El bon Josep li deia:
—Jesús, què esteu fredet,
pobret, pobret.—
La Verge en responia:
—Per falta d'abriguet,
pobret, pobret,
per falta d'abriguet.—

Pastors hi arribaven
allà, a la mitja nit,
cric, cric, cric, cric,
del gran fins al més xic,
cric, cric, cric, cric,
del gran fins al més xic.

Ja en toquen les flautetes,
flautetes i violins,
clarins, clarins,
violins i violes,
baixons i tamborins
clarins, clarins,
baixons i tamborins.

Comencen d'alegrar-se
tot saltant i ballant,
galant, galant,
dances i contradances
per alegrar l'Infant.
Galant, galant,
per alegrar l'Infant.

Sant Josep que s'estava
allà tot amagat,
cric, crac, cric, crac,
al veure que ballaven
també s'hi és posat,
cric, crac, cric, crac,
també s'hi és posat.

El tunc que tan tunc

— Anem, pastors, a Betlem;
caminem, anem, anem.
Allà farem sardaneta,
tunc que tan tunc;
allà farem sardaneta,
tunc que tan tunc
que tan tunc que tan teta.

— Si l'àngel no és mentidè,
bé sé jo on el trobaré:
allà, en aquella coveta,
tunc que tan tunc
allà, en aquella coveta,
tunc que tan tunc
que tan tunc que tan teta.

— On aneu, o gent de Déu,
sense esclops amb tanta neu?

— Si l'Infant no té robeta,
tunc que tan tunc,
si l'Infant no té robeta;
tunc que tan tunc
que tan tunc que tan teta.

La pastora

Déu vos guard, Josep
i la vostra Esposa:
m'han dit que heu tingut
un noi que no plora.

*Ai, Josep,
vostre Fill m'enamora,
tan petit, tan petit
i no plora.*

Ai, Josep!

Si em voleu llogar
jo só una pastora
que ha vingut de nou
no fa gaire estona.

*Ai, Josep,
vostre Fill m'enamora,
tan petit, tan petit
i no plora.*

Ai, Josep!

Jo breçaré el Noi
i li faré sopes,
si em voleu llogar
no feu cerimònies.

*Ai, Josep,
vostre Fill m'enamora,
tan petit, tan petit
i no plora.*

Ai, Josep!

No vull guanyar res
ni vull que em deu cosa,
que d'estar amb vós
me'n tinc per ditxosa.

*Ai, Josep,
vostre Fill m'enamora,
tan petit, tan petit
i no plora.*

Ai, Josep!

Cobles en alabança de Jesús en el pessebre

S'acaben les setmanes—de Daniel.
 Ja de Jessé la vara—neix dins del gel.
 Muntanyes de Judea,—no més tristor!
Celebrem la vinguda—del Redemptor

Estant el sol en Virgo—a mitja nit,
 neix a Betlem ditxosa—un noi petit;
 s'omplen al punt els aires—de resplendor.
Celebrem la vinguda—del Redemptor.

Del cel baixen els àngels—de cent en cent
 corren la terra alegre,—entre la gent;
 Glòria a Déu publiquen—i al món repòs.
Celebrem la vinguda—del Redemptor.

La terra que abans trista—causava espant
 reverdeix, s'engalana,—muda el semblant;
 broten entre les pedres—mils i mils flors.
Celebrem la vinguda—del Redemptor.

Tulipes i junquillos,—roses, clavells,
 els més celebrats lliris;—tots a parells,
 formen jardins de glòria—i de primor.
Celebrem la vinguda—del Redemptor.

Pastorets de Judea,—veniu, correu,
reclinat sobre palles—el trobareu;
a Jesús, dolç afecte—del nostre cor.

Celebrem la vinguda—del Redemptor.

També los tres Reis Magos—de l'Orient,
a Betlem s'encaminèn—encontinent;
guiats per una estrella—de resplendor.

Celebrem la vinguda—del Redemptor.

Allí, rendits, adoren—al tendre Infant,
en braços de Maria—tot tremolant;
mirra li ofereixeu,—encens i or.

Celebrem la vinguda—del Redemptor.

Oferim-li nosaltres,—els cristians,
de caritat encesa—los cors flamants;
una fe, la més viva,—i un cast amor.

Celebrem la vinguda—del Redemptor.

Aixís en el pessebre—tots trobarem
pau, consol i contento—tant com voldrem
reunits amb els àngels—fent tots un cor

Celebrem la vinguda—del Redemptor.

Dintre de l'establia—l'estan mirant,
sens saber apartar-se—ni un sol instant;
cantant-li cançonetes—amb gran primor.

Celebrem la vinguda—del Redemptor.

Llàgrimes de ternura—van derramant,
i amb carinyo se'ls mira—el tendre Infant
Oh, que dolça alegria—la del seu cor

Celebrem la vinguda—del Redemptor.

El Noi de la Mare

Què li darem, an el Noi de la Mare?
Què li darem que n'hi sàpiga bo?
Panses i figues i nous i olives,
panses i figues i mel i mató.

Què li darem, al Fillet de Maria?
Què li darem a l'hermós Infantó?
Li darem panses amb unes balances,
li darem figues amb un paneró.

Tam patantam que les figues són verdes,
tam patantam que ja maduraran.
Si no maduren el dia de Pasqua
maduraran en el dia del Ram.

Els poetes

Angel Guimerà

Nit de Nadal

Jo vull la taula parada
com al temps en que era **nin**,
a prop de la llar fumosa,
baix del sostre revellit.

Sols vós i jo, la serventa,
fornem al casal antic;
tots els altres se'n anaren
i mai més han de venir.

Guarniu la taula ben llarga,
que hi càpiguen grans i xics,
que ha nascut el Fill del **Homa**,
i és nit de goig esta nit.

Treieu la vaixella fina,
las estovalles de brí,
ompliu els pitxers de roses
com en temps que era **feliç**.

Poseu en un cap de taula
la cadira del padrí,
en l'altre cap la del pare,
i la de la mare al mig.

A vora d'ella la trona
de mon germanet petit;
jo m'asseuré a l'altra banda—
com en temps que van fugir.

Enceneu la llar dels avis,
mig cremat hi ha un tronc de pi;
l'últim dia que es va encendre
quan la mare va morir.

I aneu-se'n lluny, la serventa,
que m'ofeguen els sospirs,
i vull que s'abeuri l'ànima
amb los recorts d'aquí dins.

Jo'l rostre damunt la taula
posaré ben abscondit
entre'ls braços que no troben
ningú que estrenyer ací.

Amb mos gemecs d'enyorança
la taula farà estremir;
millor que dringuin les copes
com si m'estés entre'ls vius.

La ventada en les esclotxes
farà l'udol del mastí
amb qui en l'ascóm'adormia
abraçats com dos amics.

I per sobre de ma testa
la remor haig de sentir
de la gàvia trista i sola
que mou el vent d'esta nit.

I en la paret els filferros
veuran mos ulls enrojits
com els barrots d'unes reixes
que passen sens mai finir.

En tant sentiré per fora
com tresca la gent feliç,
sonant ferrets i guitarres,
que el goig per tots sobreix.

I als vidres de la finestra
escoltaré dolç brogit,
igual que si fos la mare
trucant amb el cap dels dits.

I, ai, que la mare no ha d'ésser
sino el palmó que hi deixi;
tan airós quan jo el portava
i ara trencat i ennegrit!

Jacint Verdaguer

La Nadala

D'un roser a l'ombra,
d'un roser de maig,
n'ha florit un Lliri
la nit de Nadal.

*Bonica és la Rosa,
més ho es el Ram
més ho és el Lliri
que floreix tot l'any*

Les fulles són verdes,
lo càlzer n'és blanc,
la mel de son càlzer
n'és mel celestial.
Abelles que el besen
són Angelets sants,
Angelets el volen,
pastorets l'hauran.
Els tres Reis arriben
sols per olorà'l,
ja'n veuen la Verge
que el va amb plors regant:
—De què plorau Verge,
de què ploran tant?

—Perletes de l'alba
el solen rosar,
i avui, que és divendres,
són gotes de sang.
Lliri que floreixes
la nit de Nadal,
aïl allí al Calvari
com t'esfullaran!—

*Bonica és la Rosa,
més ho és el Ram;
més ho és el lliri
que floreix tot l'any.*

El Noi de la Mare

CANÇÓ DEL BRESSOL

Mentres Maria bressava i vestia
son ros i tendre Fillet que no dorm,
perquè no plora, ni en terra s'enyora,
dolça li canta dolceta cançó.

*No plores, no, Manyaguet de la Mare,
no plores, no, que jo canto d'amor.*

Cada gronxada et daré una abraçada,
cada abraçada un beset amorós;
mes rosses trenes seran tes cadenes,
niu i alcoveta les ales del cor.

Que n'és de bella ta galta en poncella
 que en són de dolços tos llavis en flori!
 són una rosa que els meus han desclosa
 sols per xuclar-me la mel de l'amor.

Feu-li, orenetes, cançons d'amoretetes,
 fes-li musica, gentil rossinyol;
 si t'és poc fina ma falda de nina
 baixen els Angels, del cel un bressol.

Sien ses ales glasser de tes gales,
 sien sos braços coixins de ton cos;
 jo per tos polsos ne tinc de més dolços,
 per embolcar-te les teles del cor.

Sien ta faixa, si el cel no te'n baixa,
 quatre palletes de sec poliol,
 quatre palletes tot just floridetes,
 que et servirien de faixa i llençol.

Guarniu-me'l Angels, bressau-me'l Arcàngels
 d'aire bon aire, tot fent-li l'amor,
 mística bresca lo cel li servesca
 si en llet de Verge no troba dolçor.

Dels Reis l'estrella claríssima i bella
 n'és baixadeta a posar-se en ton front;
 quan ells te miren gelosos se'm giren:
 «Quina faldada de perles i flors!»

Totes s'esfloren les flors que t'enyoren,
 feiales nèixer ton riure tan dolç:

tornen reviure si'ls tornes a riure,
mes ail sols beuen rosada de plors.

Quan se'n adonen els Angels, entonen
càntics de festa que es tornen de dol:
«Amb Tu abans d'hora clareja l'aurora,
amb Tu abans d'hora s'ha de pondre el sol.»

Mentres Maria el bressava i vestia,
veu ses manetes creuades al Cor;
prou la endevina d'amor la joguina,
que Fill i Mare barrejen sos plors.
*No plores, no, Manyaguet de la Mare,
que en la creu dura morirem tots dos.*

La cançó del rossinyol

Allí a l'Establia
de vora el Portal,
rossinyol hi canta
la nit de Nadal:
Flor de lliri lliri,
flor de lliri blanc.

—Perquè cantes ara
si plora l'Infant?
—Si canto i refilo
per aconhortà'l.
—Refiles i bresses.
de què estàs plorant?
—Lo mon que tan aima
l'ha nat oblidant:
els tres Reis són fora,
els Pastors se'n van,
si pastors el deixen,
anyells que faran?
Ocells de la Glòria,
volem adorà'l
que els homes no hi venen
la nit de Nadal.

Alli a l'Establia
de vora el Portal,
rossinyols hi canten
si plora un Infant;
tant plora i sospira
que s'hi van posant.
*Flor de lliri, lliri,
flor de lliri blanc.*

Joan Maragall

Els núvols de Nadal

Els núvols de Nadal no sé que tenen
que són manyacs: no posen
gens de malícia al cel:
pel blau puríssim dolçament s'extenen,
a la llum de la posta suau s'encenen
i de nit deixen veure algun estel.

Es una de les coses més alegres
veure entre núvols els estels brillar.
Tenebres de Nadal, no sou tenebres;
més hi veig en vosaltres
que no en el dia clar.

Ai, nit, que vas passant silenciosa;
ai, núvols blancs que pels estels passeu;
ai, llum que ets enlloc misteriosa;
ai, portal de Betlem que ets tot arreu.

Quan me volgueu donar més alegria
parleu-me dels Nadals ennuvolats,
i em veureu com infant que somia,
que riu a lo que veu
amb els ulls aclucats.

Nadal

Caieu, fulles; caieu, fulles.
 que ja s'acosta Nadal
 i el cor el vol nu i glacial...

Neix l'hivern cantant les glòries
 d'una Verge amb manto blau
 que al senti's plena de gràcia
 baixa els ulls, junta les mans
 i es posa a adorar a Déu
 en son ventre virginal...
 Caieu, fulles; caieu, fulles,
 que ja s'acosta Nadal.

En les nits de desembre—tan llargues—
 els pastors s'estan sols entre el vent,
 contemplant la foscor de la terra...
 I en el cel hi ha l'estrella d'Orient.
 En les nits de desembre—tan llargues—
 entre el vent i invisibles remors,
 què n'hi caben de vols d'àngels
 en els somnis dels pastors!
 Van els àngels per la terra
 i pel cel les resplendors.

Prova el fred de fer-se etern,
 la tenebra també ho prova,
 prò al cor de la nit d'hivern
 se bada la Bona Nova;
 i al punt de mitja nit
 tot ocell ha refilat,
 i tota l'herba ha florit
 i Jesús és nat.

O, Jesús de ma infantesa!
 O, petit Nostre Senyor!
 Bon Jesuset de les pances i figures
 i nous i olives i mel i mató!
 Que alegre es torna la nit de **desembre!**
 Quina ategria d'infants i pastors!
 Tot tmbateja, tot cascavelleja,
 tot se trontolla al va-i-ve d'un **bressol!**
 "Què n'hi darem a n'el Noi de la **Mare,**
 què n'hi darem que li sàpiga bo?"
 Al davant del vostre altar
 jo veig els fidels pregar
 amb les boques rialleres,
 perquè us deuen demanar
 cosetes gracioses i lleugeres
 com un nen les sol donar.
 Com el demanar-ne esqueia
 als pastors en l'establia,
 que fins la Verge Maria
 en mig reia!

La Verge mig reia, i la bona gent
trobaren-la bella;
mig reia la Verge, i els Reis d'Orient
per la nit seguien l'estrella
que els duia a Ponent...

al Misteri.

Josep Carner

Balada de Nadal

PER A CANTAR-LA ELS PIRATES DE LA MAR

Tota la mar, ben endins, ben endins,
 té un cor ombrívol, ombrívol.
 El peixarrot menja els peixos mesquins;
 és un engany la dolçor dels delfins
 i la sirena de càntic planyívol.
 Tota la mar, ben endins, ben endins,
 té un cor ombrívol, ombrívol.

Diuen els savis que al mig de la mar
 hi ha una illa blanca, ben blanca;
 i si hi anéssiu avui, per atzar,
 hi trobaríeu per única llar
 un trist cobert foradat, sense tanca.
 Diuen els savis que al mig de la mar
 hi ha una illa blanca, ben blanca.

Entre la neu hi floreixen les flòs;
 l'aire és ple d'ales i d'ales;
 sota el cobert hi ha la Dama i l'Espòs
 i un infantó que hi és nat sense plòs;
 juga amb ocells i amanyaga primaies.
 Entre la neu hi floreixen les flòs;
 l'aire és ple d'ales i d'ales.

Hi van amb barques, que el temps ennegri,
 pobres pescaires, pescaires.
 Donen el peix que la xarxa collí;
 el peix d'argent, de maragda i robí.
 La xarxa és vella: per'xò no són gaires.
 Hi van amb barques que el temps ennegri,
 pobres pescaires, pescaires.

Tres naus molt belles hi van d'Orient
 amb neu a tofes, a tofes.
 A cada una hi ha un Rei molt vistent,
 i cada Rei portarà un bell present.
 Fan tot de llum el velam i les cofes.
 Tres naus molt belles hi van d'Orient
 amb neu a tofes, a tofes.

El petit peix riu al fons de la mar,
 i per l'airet la gavina.
 Cada penyal té un estel, com a far;
 cada pirata, pensant en la llar,
 d'una manera eternida rondina.
 El petit peix riu al fons de la mar,
 i per l'airet la gavina.

El rústec villancent

Una estrella cau al prat,
 una flor s'ha esbadellat,
 tot belant juga el ramat
 amb la rossa maçarua.
 Al·leluia, cor lassat!
 Al·leluia món gebrat!
 Al·leluia, Déu és nat!
 Al·leluia!

Cap herbei té tremolò,
 ni cap deu fa el ploricó;
 no hi ha fred ni tenebró,
 que un pas d'ala se n'ho duia
 Al·leluia en tot recó!
 Al·leluia en el doló!
 Al·leluia al pecadô!
 Al·leluia!

A Betlem van els infants
 i els amics dant-se les mans
 i els promesos i els germans
 i la vella en sa capuia.
 Al·leluia, vianants!
 Al·leluia en nostres cants!
 Al·leluia, catalans!
 Al·leluia!

Guerau de Llostr

Nit de Nadal

La gent reposa
colgada al llit,
El llop no gosa
moure brogit.
D'un vell estable
mal ajustat
la llum eixia
Fuig el diable,
la nit és dia.
Jesús és nat.

El bon recula
poquet a poc.
—Decanta't mula,
per fer-li lloc.—
O meravellal
Penja una estrella
de l'embigat.
Les profecies
són aquests dies.
Jesús es nat.

La neu afina
xòrracs avall.
Canten el gall
i la gallina.
Els àngels broden
El cel d'estrelles.
Els pastors roden
amb vestits nous
perdent els bous
i les esquelles

Nit de Nadal

Les fúlgides estrelles tremolen de calfreds.
Metàlica rellú de neu la gran carena
com una catedral que es bada en la serena.
Al seu damunt fulguren escalonats abets
que la blavor retallen d'alegories plena,
com les subtils agulles de caires fins i nets.
Les dotze batallades, com dotze apòstols drets,
la mitja-nit exalten al cel com una ofrena.
Com un cimbori puja la cima enre dos freus.
La lluna se li posa al front com uns trofeus.
En la boirina apunta la boca d'un coval.
En el silenci vibren murmuris i cançons.
I les estrelles com angèlics caparrons
circumden l'invisible pessebre de Nadal.

López-Picó

Nadal

—Què donarem?— la cançó preguntava,
i responia el repic de Nadal.
Tothom donava de grat i cantava,
que les cançons fan el compte cabal.

Tebiejava, i la neu era fosa:
per un solell cada cor en val mil
i les estrelles, fent rams de mimosa,
cobricel-laven la Rosa d'Abril.

Eren el dies tan bons sense pressa,
amb les colors de la mel i la llet,

i amb aquell gust amb què el temps pren i bressa
i aquella olor que no troba retret!

I aquell espai com a casa, que al sostre
a toc de mà fos el cel. I aquells mots:
Què donarem?—El donar fa mes nostre
l'alta bonesa del goig que és de tots.

L'alta bonesa, ciutat que et castigues
mudant la dita del cant de l'esplai,
i les mimoses se't tornen ortigues,
i les estrelles es fonen d'esglai;

i el fred que tens és perquè les campanes
tenen el pit com els homes rebel,
i tu, els batalls, com els cors jo no manes
i no repiquen els salts dins el gel.

Perquè la dita estrefàs i preguntes;
-Que em donaran, que em defensi el tresor
i de les penes de tots, totes juntes,
l'amagatall vares fer del teu cor.

¿Com guarniries el jaç del Nen pobre,
si la pinassa i la palla has venut.
I és mal coixí el que pots fè amb l'or que et sobra
i no tens falda, ni al pit tens virtut?

Jo de ma llar deixaria la taula
per un Nadal fet al mig del carré.

Jo vinc, ciutat, a tornar la paraula
de la cançó de l'Infant que revé.

Cal que cantéssim el *Noi de la Mare*.
-Què donarem, que li sàpiga bo?-
Ai, com el pit es desglança i s'amara
de la tonada que porta aquell so!

Llàgrimes vull, que és el plor el **senderí**
aplegador i el senyal més humà.
Entre nosaltres no hi hagi misteri!
Llàgrimes vull, que l'Infant somriurà

Francesc Pujols

Nadal

Per Nadal
cada ovella al seu corral.

Al punt de la mitja nit
canta el gall i la gallina,
que ha començat
la Santa Missa.

Els pastors, a dalt del cor,
canten amb gran alegria.

Quansón a l'elevat Déu
la campaneta repica:
tot el fred de l'escolà
en el repic s'endevina.
El poble que l'ha sentit,
se sent el fred ben endintre.
Però, quina tebior
davant de l'Hòstia divinal

O, Jesús!
Has nascut en un pessebre
que, de tan bonic com és,
els nens el venen a veure
i els agrada d'allò més.

65

Els fadrins festejadors
fins que ha clarejat el dia
passen a cantar cançons
per davant de les masies.
Si se'n van cap a cantar
a casa d'una fadrina,
quan arriben al casal
ja els ha clarejat el dia
La troben al galliner
que agafava una gallina.
—Una cançó jo et diré,
si em vols escoltar, pubilla.—
Si el que canta la cançó
l'ha sapiguda fer riure,
amb la rialla que ha fet
li fugia la gallina.
L'agafava un fadrinet
i li dava desseguida:
sota l'ala s'han tocat
les mans amb gran alegria.
Al voltant del pessebre
tothom canta cançons.
Si el sol és a la porta
encenen els gresols:
per no veure el cel rúfol
tanquen els finestrons.
Al voltant del pessebre
hi ha una gran tebior.
«El Desembre congela
confús se retira.

Abril, de flors coronat,
que els àngels admira.
Una bella aurora
que al cel enamora.

Ha nascut Déu
d'entre mig de la neu
Allà en els horitzons
el dia de Nadal
s'allarga un pas de pardal.

Josep Pijoan

Nadal

Es lleven dematí les gallinetes
 i el gall publica la blancor del món.
 A dintre de l'estable que feien farinetes,
 la mula diu aixís de cara al bou:
 —Quan ve aquest temps, no surts a la pastura
 conec que vas tornani-te casolà!
 —És que tinc somnis d'or, somnio l'aventura
 que fins el jaç de l'estable serà gral
 Despertant les ovelles esverades
 a la llum tèbia i grisa del corral;
 pel gran forat obert de les teulades,
 es veuen claredats passar per dalt!
 Al gran soroll de barrumbó i esquella,
 el llop i la guilla que feien sentinella
 dessota la finestra del pastor,
 se'n fugen sense pendre-li el formatge
 que tenia a defora, a la frescor.
 I el llop deia:—Fujo i no tinc por!

Mn. Anton Navarro**L'aranya**

Jo sé una rondalla
jo sé una cançó
d'una aranya amiga
de Nostre Senyor.
Dins de l'Establia
se'n entrava un jorn,
fila, fila, fila
teranyina d'or
del bou a la mula,
de la mula al bou,
del pessebre al sostre
l'aranya hi fa un pont.
Quan la nit arriba,
quina resplendor!
Josep i Maria...
i un diví Nadó...
No té camisola,
l'aranya se'n dol,
fila, fila, fila
brinets de poliol,
randa lluminosa
damunt l'Infantó.

Assassins que passen!
crits esglaiadors!
fila, fila, fila
fins cobrir-lo tot;
assassins no el veien,
que dormia al fons.

.

J. S. Pons**Nadal**

Els àngels canten:
La Verge ha parit l'Infant;
i se decanten,
humils, l'ase i el bou vetllant.

Oh nit tranquila!
Els pastors van de camí;
si l'un refila,
l'altre joga el violí.

Diu el missatge
un eltes de gran claró;
duen formatge
blanc com gebre en el sarró.

Duen espigues
guardades des de l'estiu,
i un desc de figues,
ous i olives de l'oliu.

En l'establia
els pastors han penetrat.
Ave Maria!
i tots s'han agenollat.

Somriu la Mare
quan li va rajant la llet,
i en sa mà clara
té l'Infant assentadet.

Pengen del sostre
dalles, forques i rastells;
l'aranya mostra
rodolant, son devanells.

L'ase regira
una orella en la foscó;
i l'estel mira
allà, al cap del finestró.

Una espigueta
alça l'infant dolçament
en sa mà dreita,
l'espigueta de froment.

En l'establia
passa un somni il·luminat.
Verge Maria,
tot mig-riu: Jesús és nat!

Tomàs Garcés

Cançó de Nadal

La mar és ampla i el vent fred.
El cel el mulla l'estelada.
Nit de Nadal! A cada llar
els homes ploren del miracle.
A cada llar
da vora el foc canten les mares.

El marinè guaita amb delit.
Nit de Nadal és nit de joia!
La boira enterboleix els ulls
i enllà vacil·la la farola.
Davant els ulls
la mar quieta i negra s'obre.

Ai, quines celles i quin front
rera l'espurna de la pipa!
Nit de Nadal en mig del mar
poc que serà nit d'alegria.
En mig del mar
són lluny els cants i la carícia.

Però el miracle és fet per tot
i aquell plor dolç omple la terra.
Vora les cofes, dalt dels pals,
s'ha anunciat la meravella.
A dalt dels pals
la flama de Sant Telm hi crema.

F. Sitjà i Pineda

Cançó de Nadal

Vora la mula i el bou
poseu palla neta.
Dexeu encès el fanal
i la porta oberta.

Avui vindran els pastors
amb rebadà i gralla,
i els gossos color de llop
que al llop planten cara.

Abrandeu un foc ben gros
i vetlleu les flames,
que ve la Nit de Nadal
i les vol ben altes.

I aquella rosa que al tany
s'està, fredolica,
me la colliu tany i tot
que es esfulladissa.

Aquella rosa de neu
que nasqué tardana,
quan el sol escalfa poc
i són nus els arbres,

I el cel és tot argent
al tombar la tarda
i a l'oliverar grisenc
l'oliva se glaça.

Parareu taula aviat
amb blanca estovalla;
m'hi posareu el bon pa
ros de la fornada.

I en un pitxer de cristall
vui la rosa clara,
la rosa color d'hivern
tota esborronada

Posareu mon veire d'or
allà al cap de taula;
me l'omplireu del bon vi
que l'ànima escalfa.

Que em siguin tots al voltant
quan a taula sigui.
Si arriba un pobre, direu
que ja l'esperava.

Avui neixerà l'Amor
que a tots s'encomana,
i ens donarà el bell somris
per tota l'anyada.

l'ens donarà la bondat
si algun cop ens manca;
i a flor de nostres dolors
posarà la Gràcia.

Trinitat Catasús

Nadal

Nadal!—Nadal!—Pels corriols deserts,
pels marges d'or, per les profundes cales,
sota les boires dels cimals coberts
l'hivern s'ha entretingut collint nadales.

Són cançons i són flors—flors i cançons
que emmusiquen i aromen la puresa,
L'orga aprenia el càntic dels moixons
i ens tornava a l'encís de la infantesa.

Pessebres!—Muntanyetes de cartró,
santa innocència dels pastors d'argila.
A casa hi neix cada any Nostre Senyor,
uns Reis l'adoren i la Verge fila.

Una clarícia dolça ha penetrat
el món obscur de nostra fantasia,
i n'ha sorgit l'encís meravellat
d'un pensament de clara poesia.

—Un rieró de vidre, un bosc espès,
i una dolçura immòbil de ramades;
un camp de blat, un poble de pagès
i una olor de muntanyes regalades.

Oh! Quan la tarda s'enrogeix al lluny,
 en l'or ingràvid del crepusc e rosa,
 i una dubtosa claretat s'esmuny
 per un clivell de la finestra closa;

—Nadal!—quan amb angúnies de foscor
 dirieu que la terra, pensativa,
 s'enfonsa en els misteris de la por
 i apunta en l'astre una claror furtiva;

quin encís de miracle resplendent
 mou i constela nostra pròpia vidal
 talment fa l'aura en l'olivar trement
 quan la fulla de maig hi és reverdida!

I quin retorn més exquisit i clar
 vers les coses que ens eren oblidades,
 —la romera i el bou i el rabadà
 i les cançons ingènues i encalmades.—

Mn. Frederic Clascar

O Jesuset dolç!

CANÇÓ DE NADAL

O Jesuset dolç!
 O Jesuset bó!
 que en trist pessebre sou nadó,
 perquè heu deixat Vós l'infinit
 i us heu tornat petit, petit?
 O Jesuset dolç
 O sol de la nit.

O Jesuset dolç
 O Jesuset bó!
 Vós ai! sou nat d'haver mort jo:
 del meu sudari aneu boleat
 del meu sudari de pecat.
 O Jesuset dolç
 O lliri morat.

O Jesuset dolç
 O Jesuset bó!
 Just ara nat, i us veig ja el plò,
 és que els pecats faixen estret?
 Es que el cor nostre es mass fred!
 O Jesuset dolç!
 O bon Jesuset!

(Dels «lieder» dd Bach)

Joan Arús

Nadal

Nadal: el teu sol nom els cors ens fa tremir
de la fredor del gebre, de la neu i de l'aire...
Prò erem infants; el fred no ens espantava gaire,
i com que tu venies, Nadal mirífic, i

voltem fê el pessebre, sortiem dematí
del poble, cap al bosc que no tenia flaire.
(Llavors els blats apunten, i els arbres nus, enlaire,
alcen les mans i esquincen les boirines de lli.)

I quan tornavem dúiem les herbes més molsudes
dels bacs; la pedra tosca dels covals; les menudes
atzavares dels marges i la sorra pesant.

I amb tot això guarniem, pacients, aquell pessebre
amb el mateix fervor que Déu quan va concebre
el món, que ens figuravem un pessebre més gran.

Joaquim Folguera

Invocació de Nadal

Deu-me fred i deu-me vent,
que la flama és massa pia.
Sense fred i sense vent
no sap fondre el meu lament.

Deu-me fred i deu-me vent,
que la nit és massa pura.
Sense fred i sense vent
no sap fondre el meu lament.

Deu-me fred i vent,
que l'amor és massa fina.
Sense fred i sense vent
no sap fondre el meu lament.

Mn. Llorenç Riber

Pressentiments de Nadal

Custos, quid de nocte?
(Isaies)

— Pastoret de la contrada,
què em dieu d'aquesta nit?

— Que un misteri indefinit
ara abriga l'estelada.

Estremolosa de fred
avui cada estrella bella:
veys aquella, veys aquella
que per que conti un secret?

La nit és plena de Déu.
Un núvol per les muntanyes
porta en ses verges entranyes
la castetat de la neu.

Quina olor de primavera
fa l'ametller vigilant
que ja ha oberta suspirant
i tendra sa flor primera!

Allà baix, l'aigua que plora
corrent en ciquia distant,
sentiu com estrafà el plant
d'un infantó nat de l'hora?

Talment així ploraria
en sa nua tremolor,
si en boal o en establia
un Infantó nos naixia,
nos naixia un Rei-Pastor.

J. Millàs-Raurell

Epifania

**Ara una estrella ha resplendit al cel
i ella és més clara que totes les altres,
i guia uns reis embolcallats d'un vel
que els fa invisibles per a tots nosaltres.**

**Dels homes el camí perpetu
no és sino una epifania:
tenen un estel que els guia
pel camí del bé i del mal.**

Marian Manent

Vigília

Oh, la vigília de plata!
Sembla extàtica la nit.
Una estrella d'or esclata
damunt de l'arbre atuït.

Senyor, si la nit és freda
Vós la calentau d'amor.
Es ample l'atzur de seda,
ple d'ales i de candor.

I en el cel sense vedruna
la campana degotant,
fa tremolà un raig de lluna
i un estel nu com l'Infant.

Cançoneta Humil de Mitja-Nit

Maria, roser florit
dins el cor de la tenebra.
De la branca de David
floria una Rosa vera.

Volem adorar l'Infant,
tremolós com una estrella,
i veure aquell bou pesant
i sentí un belar d'anyella.

Ja som tots aquí, Senyor,
i els morts ens fan companyia.
Ens aclara la claror
que surt de Vostra Éstablía.

I en la fredor de la nit
el dolç Infant que somica
reposarà en nostre pit
i el breçarem una mica.

Rondalla del bou

El bou pesant, veient la gent
que tantes coses oferia,
diu que volia fê un present
al dolç Infant de l'Establia.

I quan minvà una mica el fred
—que l'Infantó ja no plorava—
sortí amb pas lent, dins l'aire nèt,
sota la nit florida i blava.

Per donâ a Déu pobre i humil
damunt la palla gloriosa,
vos abastâ algun flam gentil
de l'estelada tremolosa.

Va caminar per fondes valls
i ressegua la carena.
Sent el clarí de tots els galls,
però ja du la rica ofrena.

Saltant de goig i bruelant,
amb doble joia rutil·lant
el bou baixà de la muntanya,
i s'oferia al dolç Infant
amb una estrella a cada banya.

Miquel Ferrà

Aire de les neus...

Aire deixondit de les neus primeres,
que del lluny bruniós dus a les ciutats
un record d'abets i de torrenteres
i de pins nevats.

Sies benvingut a la plana grisa,
al meu cor eixut que a ton bes reviu,
missatger dels cims que l'hivern allisa,
amoret geliu.

Tu qui arran de cels has obert les ales
i has creuat errant l'alta solitud,
en la boira obrint vaporoses cales
sota el cingle agut.

Travessant el bosc per llibertes vies,
on els romanins flairen a redols;
jugant amb els focs de les pastories
i amb els fumerols.

L'hivernenc perfum du a la terra obscura
aire de les neus, papalló subtil.
Que es corsequi arreu tota cosa impura
al teu pas gentil.

Si el matí gebrat la finestra enrama,
encén un caliu en la galta en flor;
encén en la llar la joiosa flama
que enriola el cor.

Amb el darrer vol de la fulla morta
sobre la tendror renaixent del blat,
obri-li al bon jai, blanc de neu, la porta,
i a l'Infant rosat.

Bada els ulls dormits a la meravella
d'astres i llevors pels temperis freds.
Fes a l'orient rutilar l'estrella
sobre els caminets.

Un joiell de glaç penja en cada branca
dins el resplendor de l'humil coval,
i en el prat remull fes florir la blanca
rosa de Nadal.

Joan Draper

El bou

Benaurat aquell bou que en l'establia,
a Jesús abrigava dolçament
amb la mirada tan serena i pia
i l'alè humit de vida i tan calent.

Era bru i molt cepat, que coneixia
els fatics dels camins, a sol i vent,
i el que costa en la terra obrí una via
perquè hi llevi i avenci la sement.

Com la d'ell, jo voldria que ma vida
fos d'aire tan humil i ensems tan alt:
seguir la ruta fins a sê al final

amb passa lenta, de virtut ungida,
i amb la mirada tan amorosida
i aquell alè immortal.

Joan Minguéz

Dos poemets de Nadal

I

Damunt la terra lluirà un sol nou
i reveurem amb nova llum les coses:
el llauradô, el gocet, l'arada, el bou
l'herba, els ocells, els fruiterars, les roses...
Damunt la terra lluirà un sol nou.

Perquè a Betlem sorgia un nou estel,
avui fa segles ens sentim reviure.
Sembla més pura la blavor del cel
i més resolt el cascadeig del riure.
Perquè a Betlem neixia un nou estel.

Perquè una verge va infantar un Déu,
doble miracle contra llei humana,
tot ens és joia i cadascú en el seu
enemic troba una ànima germana.
Perquè una verge va infantar un Déu.

II

Goig renadiu de les campanes.
Una estrelleta que somica, lluny.
Adéu les meravelles casolanes
del xic pessebre, que us cabria al puny

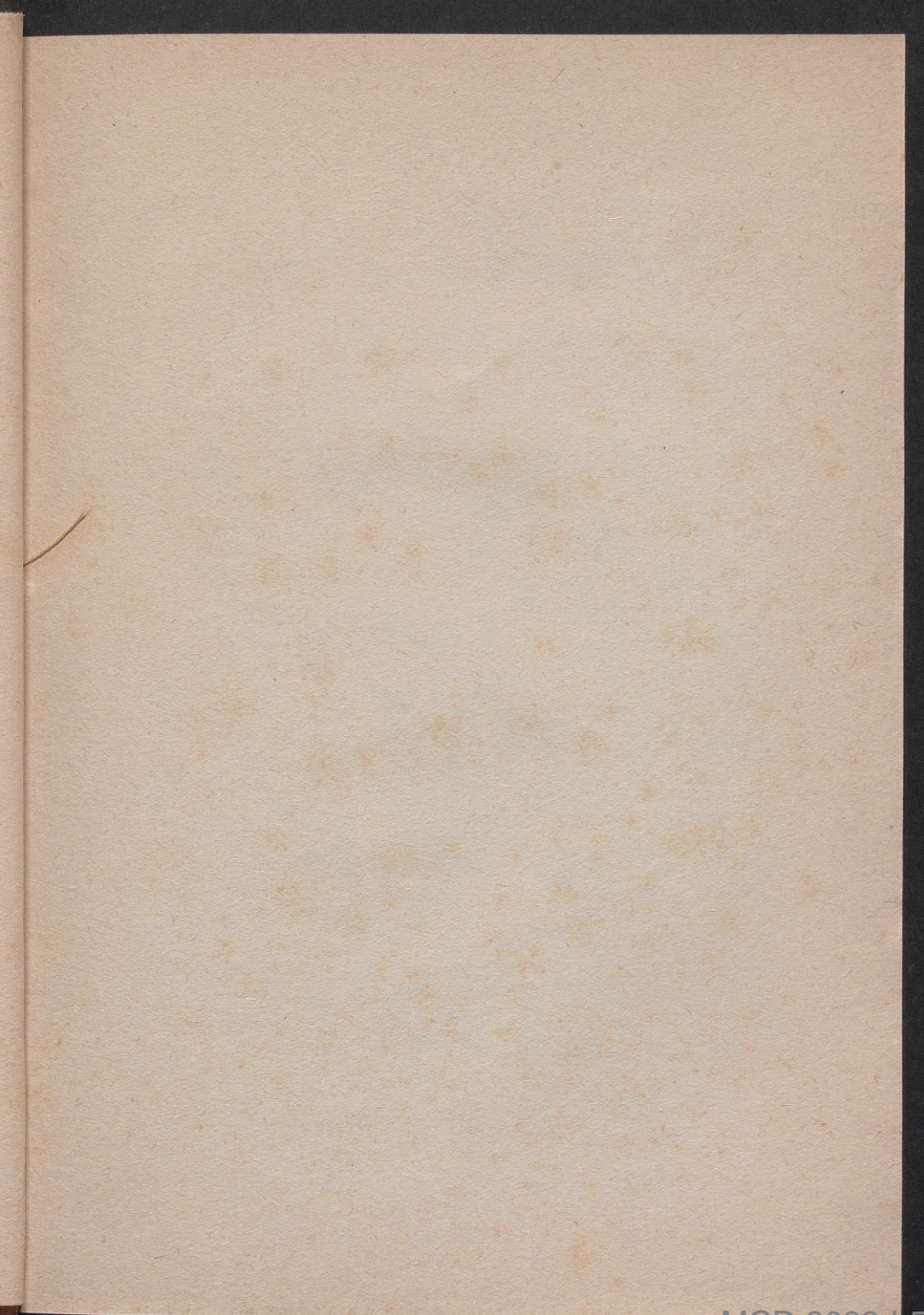
Dolça evocació del parteratge
de mare intacta i de nadó diví.
—Freda establia, l'únic paisatge;
i al fons, el bou extàtic i el pollí.

Si aquella joia retornés, Senyor!
I pogués veure, ara que el dia calla,
al meu entorn l'esposa i el nadó
i aquell pessebre tebió de palla!

Taula

Regina sagrada...	15
Mare de Déu, tot lo món alegrau...	17
Cap a Betlem caminem.	19
La Mare de Déu.	21
Sant Josep i la Mare de Déu.	23
Les dotze van tocan...	25
El desembre congelat.	26
El cant dels Ocells.	27
Nit de vetlla.	29
Els pastorets.	30
Allà sota una penya.	31
El tunc que tan tunc.	33
La pastora.	34
Cobles en alabança de Jesús en el pes- sebre.	36
El Noi de la Mare.	38
Angel Guimerà. Nit de Nadal.	41
Jacint Verdaguer. La Nadala.	44
El Noi de la Mare.	46
La cançó del rossinyol.	49
Joan Maragall. Els núvols de Nadal	51
Nadal	52
Josep Carner. Balada de Nadal.	55
El rústec villancet	57
Guerau de Liost. Nit de Nadal.	58

Nit de Nadai.	60
López-Picó. Nadal	61
Francesc Pujols. Nadal.	64
Josep Pijoan. Nadal.	67
Mn. Anton Navarro. L'aranya	68
J. S. Pons. Nadal	70
Tomàs Garcés. Cançó de Nadal	72
F. Sitjà i Pineda. Cançó de Nadal	74
Trinitat Catasús. Nadal	77
Mn. Frederic Clascar. O Jesuset dolç	79
Joan Arús. Nadal	80
Joaquim Folguera. Invocació de Nadal.	81
Mn. Llorenç Riber. Pressentiments de Nadal	82
J. Millàs Raurell. Epifania	84
J. Salvat-Papassent. Nadal.	85
Marian Manent. Vigília.	86
Cançoneta Humil de Mitja-Nit.	87
Rondalla del Bou	88
Miquel Ferrà. Aire de les nèus	89
Joan Draper. El bou	91
Joan Minguez. Dos poemets de Nadal	92

Aquesta
ANTOLOGIA DE NADAL
de
TOMAS DE LA SELVA
fou acabada d'imprimir als
obradors «OMEGA»
el dia 20 de desembre de 1923 .

